

Handläggare
Joakim Olsson
Telefon: 0850819207

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2022-06-16

Socialtjänstens uppdrag gällande att upptäcka välfärdsbrott

Svar på skrivelse från S och V

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på en skrivelse från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om socialtjänstens uppdrag gällande att upptäcka välfärdsbrott.

Sammanfattning

I en skrivelse till stadsdelsnämnden tar Socialdemokraterna och Vänsterpartiet upp socialtjänstens uppdrag att upptäcka välfärdsbrott. Partierna frågar vilket stöd och vilka extra resurser som planeras för att man ska förbättra arbetet med att upptäcka välfärdsbrott och fusk med skattemedel. De pekar också på möjligheten att detta uppdrag även kan medföra hot och hotfulla situationer och undrar på vilket sätt socialtjänstens personal kommer att få utbildning, skydd och avlastning.

Uppdraget och frågeställningarna är kända för förvaltningen. Personal är väl förberedd och förvaltningen har kända och uppdaterade rutiner för eventuella hot- och våldssituationer.

Bakgrund och skrivelsen innehåll

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 21 april i år fick förvaltningen i uppdrag att bereda en skrivelse från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Partierna hänvisar till nämndens beslut om underlag för budget för 2023 med inriktning för 2024 och 2025 och ställer frågor utifrån socialtjänstens uppdrag att upptäcka välfärdsbrott och fusk med skattemedel. De frågar om det finns ett stöd i detta arbete och om några extra resurser planeras för genomförandet. Partierna frågar även om det finns utbildning, skydd och någon avlastning för att förbereda socialtjänstens personal på eventuella hot och hotfulla situationer i arbetet mot välfärdsbrott.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är bekant med frågeställningarna.¹ Att upptäcka och motverka välfärdsbrott ingår i det dagliga arbetet. Personal är väl förberedd och förvaltningen har kända och uppdaterade rutiner för eventuella hot- och våldssituationer.

Förvaltningen planerar inte att tillsätta några ytterligare resurser utöver den befintliga heltidstjänsten för utredning av felaktiga utbetalningar (FUT) av ekonomiskt bistånd. Utredaren avlastar och ökar även kunskapen och förmågan hos samtliga medarbetare att upptäcka välfärdsbrott, även inom andra verksamhetsområden än ekonomiskt bistånd. Det handlar bland annat om avlastning med att göra kontroller av företag som anlitas för skyddat boende. FUT-utredaren kommer under året även att gå igenom stadens handlingsplan för att förebygga välfärdsbrott med cheferna inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Det finns en lagstadgad underrättelseskyldighet som är känd för förvaltningens medarbetare, lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Lagen anger att kommunen är skyldig att underrätta andra beslutande myndigheter om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ekonomiskt stöd har beslutats eller betalats ut felaktigt eller med för högt belopp. Underrättelseskyldigheten avser bidrag eller ersättningar för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av till exempel Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, och Arbetsförmedlingen.

Socialförvaltningen ordnar under våren informationsträffar om denna underrättelseskyldighet med genomgång av vad det innebär för socialsekreterare i praktiken och hur personal går tillväga när de ska göra en sådan underrättelse.

¹ Välfärdsbrott kan vara allt från enskilda individers bidragsfusk till grov brottslighet som hotar våra välfärdssystem i grunden. Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, beskriver på sin hemsida hur kommuner signalerar ett ökat problem med välfärdsbrott och att den sortens brott ökar från den organiserade brottsligheten. SKR pekar också på att så kallad otillåten påverkan är ett ökande problem som riskerar att bli systemhotande. Brottsförebyggande rådet, Brå, konstaterar i en färsk rapport att kommuner och regioner alltsedan 1990-talet köper in alltmer välfärdstjänster från företag och föreningar, och att en del av utbetalningarna hamnar i fel händer. De kontrollsystem som finns missar enligt Brå ofta den grova brottsligheten.

Förvaltningen har även fått bra vägledande material från socialförvaltningen kopplat till underrättelseskyldigheten. Materialet beskriver bland annat hur handläggare kan ta upp en misstanke om felaktiga utbetalningar med en klient för att förebygga att klienten överraskas. På så sätt förebygger man även hotfulla och våldsamma situationer. I övrigt följer förvaltningen stadens handbok för arbetet med att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Vid uppkomst av hot- och våldssituationer har förvaltningen väl utarbetade rutiner för hur sådana situationer ska hanteras. En individuell bedömning av behov av stöd och skydd för den personal som blivit utsatt behöver alltid göras. Förvaltningen har ingen information om att det skulle ha uppstått hotfulla och aggressiva situationer när handläggare har informerat klienter om att vi misstänker att de har fått ekonomiskt bistånd på felaktig grund, baserat på felaktiga uppgifter.

Förvaltningen har också påbörjat ett arbete kring ämnet otillåten påverkan. Där arbetar staden nu med att öka kunskapen bland både chefer och medarbetare. Staden har under våren anordnat en workshop om otillåten påverkan, hot och våld, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. Syfte med dagen var att deltagare skulle få exempel till det fortsatta arbetet mot otillåten påverkan i den egna förvaltningen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Therese Grahn
Avdelningschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilaga
Skrivelsen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2022-05-27
Therese Grahn, Avdelningschef	2022-05-27